

Nr 1562

Av herr **Svensson** i Kungälv m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 162, angående bistånds- och katastrofutbildning av värnpliktiga m. fl.

(Lika lydande med motion nr 1345 i Första kammaren)

Kraven på tjänstgöring inom det internationella utvecklingssamarbetet skall erkännas som ett alternativ till värnplikt och vapenfri tjänst — för därtill lämpade värnpliktiga och vapenfria inom av statsmakterna fastställda kvotramar — har på senare tid väckt ökad anklang inom vida kretsar. Sådana möjligheter finns redan nu i bl. a. Belgien, Danmark, Frankrike, Italien och Västtyskland, varjämte frågan är under prövning i bl. a. Nederländerna och Norge. Kyrkornas världsråds generalförsamling i Uppsala 1968 uppmanade kyrkorna att verka för en utveckling i denna riktning. Svenska ekumeniska nämnden har i uttalanden 1968 och 1970 framfört liknande synpunkter. Likaså har en allt starkare ungdomsopinion i vårt land ställt samma krav.

Mot denna bakgrund hälsar man med tillfredsställelse förslaget i proposition 162 om införande av en bistånds- och katastrofutbildning av värnpliktiga m. fl. Propositionens grundsyn innebär utan tvekan ett genombrott för de ovannämnda tankegångarna. Samtidigt är det uppenbart att förslaget praktiska utformning på åtskilliga punkter tål att grundligt diskuteras, främst i fråga om den skarpa gränsdragningen mellan själva utbildningen och det egentliga biståndsarbetet.

Utgångspunkter

I utredning och proposition avvisas tanken att biståndsarbetet som sådant skulle kunna godtas som värnplikts- eller vapenfri tjänst, medan däremot utbildning för samma ändamål skulle vara acceptabel. De argument som i detta sammanhang anförs mot biståndsarbete som tjänstgöringsform förefaller dock kunna gälla även utbildningen. Utredningen öppnar i själva verket en viss möjlighet för ett godtagande av biståndsarbete som tjänst genom sitt resonemang om *tillgodoräknan*de i efterhand av biståndsarbete som värnplikt eller vapenfri tjänst. I propositionen begränsas dock denna möjlighet till att gälla värnpliktig eller vapenfri tjänstepliktig som vid tiden för utbildningens början redan är anställd inom ett biståndsprojekt.

Att hårdra gränsen mellan utbildning och tjänst som sker i förslaget är inte möjligt i åtskilliga av de yrkeskategorier som kan komma i fråga inom biståndsarbete, eftersom utbildning och tjänst där liksom inom övrig yrkesutbildning måste integreras.

Dessutom torde en likartad bedömning av utbildning och tjänstgöring medföra ett effektivare utnyttjande av personalgruppen i fråga.

Vi menar därför att den rimligaste utgångspunkten är att i princip godta även biståndsarbete som tjänstgöring.

Utbildningstider och utbildningens innehåll

I anslutning till vad socialstyrelsen anfört i sitt yttrande över utredningen menar vi att Kungl. Maj:t vid utarbetandet av riktlinjer för utbildningen borde utgå från att »tjänstgöringstiden till så stor del som möjligt skall kunna fullgöras genom biståndsarbete i utvecklingsländer. Utredningens förslag till utbildningstider kan — — — verka rekryteringshämmande och motverka syftet med införandet av utbildningen. Vissa yrkeskategorier besitter — — — redan rätt goda kunskaper eller har i sin tjänstgöring inte samma behov av kunskaper i några av de ämnen som har föreslagits ingå i grundutbildningen. Denna anses böra begränsas till vad som bedöms som oundgängligen nödvändigt för att den enskilde skall kunna fullgöra sina uppgifter i det mottagande landet. Grundutbildningen bör därför differentieras i fråga om innehåll och omfattning med hänsyn till olika yrkesgruppers kunskapsnivå och avsedda uppgifter. Yrkesgrupper med lång civil utbildning har — — — större möjligheter att fullgöra biståndsarbete utan en längre förberedande utbildning. Utredningens förslag om att anstånd med yrkesutbildning inte bör beviljas efter 26 års ålder bör — — — inte tillämpas generellt eftersom yrkesutbildningen för vissa grupper inte är avslutad vid denna tidpunkt.»

En sålunda uppnådd flexibilitet i utbildningen synes skapa möjlighet för en frivillig förlängning av tjänstgöringstiden, efter individuellt åtagande.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att biståndsarbete i princip godtas som värnplikts- eller vapenfri tjänst,

att grundutbildningen differentieras i fråga om innehåll och omfattning med hänsyn till olika yrkesgruppers behov,

att vad sålunda anförts ges Kungl. Maj:t till känna.

Stockholm den 24 november 1970

Evert Svensson (s)
i Kungälv

Bertil Zachrisson (s)

Thure Jadestig (s)

Eva Åsbrink (s)

Åke Gustavsson (s)
i Nässjö